

СОЦІАЛЬНИЙ МОНІТОРИНГ У ВУЗІ: ПРОБЛЕМИ, ПОШУКИ, ПЕРСПЕКТИВИ

Одним із завдань стратегії та тактики, визначених у Державній національній програмі «Освіта» (Україна ХХІ століття), є створення умов для формування освіченої, творчої особистості, реалізації та самореалізації її природних задатків і можливостей в навчально-виховному процесі.

Тенденції гуманізації, гуманітаризації, диференціації, індивідуалізації навчально-виховного процесу детермінують попит на науково-теоретичні знання як основу в побудові нових педагогічних систем.

Соціальний моніторинг дозволяє систематично здійснювати діагностику педагогічного процесу, оптимізувати «зворотний» зв'язок між педагогічним колективом вузу та студентами, удосконалювати управлінсько-педагогічну компетентність викладача, спрямовувати цей процес на розвиток творчих та інтелектуальних можливостей у суб'єктно-об'єктній взаємодії в системі «викладач-студент».

Методологічною основою рівня компетентності та професіоналізму викладача як цілісної системи виступає єдність загального, особистого та індивідуального. Загальне є складовою професійної загально-педагогічної підготовки викладача вузу, особливе має свою специфіку, зумовлену особливостями і закономірностями навчально-виховного процесу вузу, індивідуальне ж відображає залежність кваліфікації від особистісних якостей викладача та рівня його творчої педагогічної діяльності.

У Острозькій Академії створена система соціального моніторингу, яка полягає у:

- ☐ вивченні громадської думки студентів щодо проблем соціально-психологічного самопочуття;
- ☐ проведенні експертних опитувань щодо проблем навчально-виховного процесу;
- ☐ проведенні студентських навчально-практичних конференцій за результатами соціологічних досліджень у вузі.

Процес вивчення проблем навчально-виховного процесу далеко не простий та однозначний. Часто-густо виникають проблеми

психологічного характеру: стурбованості, занепокоєння й настороженості серед викладацького колективу та зацікавленості з боку студентства.

Другим напрямком у реалізації системи соціального моніторингу є організація та проведення конкретних соціологічних досліджень тимчасовими науковими колективами студентів (проблемними групами).

Серед проблем, які вивчаються та аналізуються студентами в соціологічних дослідженнях в регіоні, є:

- ☐ вільний час як фактор реалізації духовно-творчого потенціалу молоді;
- ☐ девіація у молодіжному середовищі (вживання тютюну, алкоголю та наркотиків);
- ☐ навчально-виховний процес як фактор самореалізації студента;
- ☐ молода сім'я як інститут соціалізації та розвитку особистості;
- ☐ національний фактор у системі ідентифікації особистості.

В організації та проведенні соціологічних досліджень студенти налагоджують зв'язки з державними інституціями, що дозволяє реалізувати в певній мірі профорієнтаційні завдання вузу та розширити його імідж як науково-методичного центру.

Вагомим чинником у налагодження зв'язку між теорією та практикою у викладанні курсу «Соціологія» виступає система рейтингової оцінки рівня знань, вмінь та навичок студентів. Рейтингова система оцінки рівня професійної кваліфікації також дозволяє значно активізувати вивчення навчального матеріалу студентами у режимі самостійної роботи (написання соціологічних етюдів, есе, рефератів, рецензій, тез наукових доповідей тощо).

Великий резонанс серед студентів викликає практика проведення захисту дослідницьких проєктів на студентських навчально-практичних конференціях. Умовою захисту виступають відомі вимоги до кандидатських дисертацій – актуальність, наукова новизна та практична значимість, предмет аналізу тощо. Багаторічна практика проведення таких форм наукової дискусії дозволяє привернути увагу студентства до науково-дослідної роботи та професійної зорієнтованості в майбутньому працевлаштуванні.

Сьогодні необхідно мати на увазі характерні тенденції життєдіяльності студентства. Адже серед молоді вже реально існують інші виміри, оцінки, підходи. З'являються та поглиблюються відмінності

в молодіжному середовищі: освітні критерії, матеріальні та духовні цінності, престижність професій, видів діяльності тощо.

Варто наголосити, що державним структурам, громадським інституціям конче потрібне наукове підґрунтя для вирішення конкретних проблем у їх практичній площині, у відповіді на запитання – як треба працювати сьогодні зі студентами, щоб сприяти їх вихованню, саморозвитку, самовдосконаленню. Поєднання теорії і практики має принциповий характер. Тому так важливо проводити широкомасштабні дослідження, здійснювати аналіз молодіжних проблем професійно, оперативно та результативно.

1. Проблеми розвитку соціології на сучасному етапі: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. – Київ, 1994. – 264 с.
2. Вивчення молоді на сучасному етапі: питання методології і методики: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. – Київ, 1995. – 232 с.
3. Україна: ретроспектива і перспектива: Збірник наукових праць / Ред. колегія: Цибульський В.І. та ін. – Київ, 1999. – 210 с.
4. Взаємозв'язок психолого-педагогічної науки і шкільної практики як фактор вдосконалення педагогічної діяльності. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. – Рівне, 1998. – 191 с.